

HET SOBIESKIPARK

De vroegere koninklijke boomgaard van Laken

In tegenstelling tot het nabijgelegen park van Laken, was het Sobieskipark oorspronkelijk geen openbaar park. Het maakte deel uit van de koninklijke tuinen en leverde fruit voor het hof. Het park herinnert aan die periode, maar heeft vandaag wel een andere functie. Nu is het vooral een wandel- en vrijetijdspark, maar ook een schakel in het groene netwerk van Brussel en het speelt daarin een ecologische rol. In elk geval blijft het trouw aan de wens van Leopold II: het verfraait het Brusselse landschap.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Bij het begin van de twintigste eeuw kocht koning Leopold II verschillende eigendommen die grensden aan het domein van Stuivenberg waar hij woonde, om er één grote tuin van te maken. Hij besloot om een deel in te richten als koninklijke boomgaard (het huidige Sobieskipark), een tweede als zone waar exotische planten uit Congo aan het klimaat konden wennen (het koloniaal park) en een derde als siertuin waar hij sierbloemen kweekte voor de koninklijke vertrekken (de Tuinen van de Bloemist).

In de koninklijke boomgaard liet Leopold II serres bouwen voor een wijngaard, maar ook voor sinaasappel-, perzik- en abrikozenbomen die hij in potten liet kweken. Bij de recepties en galadiners van die periode was het gebruikelijk om bomen te etaleren die beladen waren met vruchten. De disgenoten konden dan zelf hun dessertje plukken. Het andere deel van het terrein werd beplant met kerselaars, perelaars en appelaars van verschillende variëteiten. Maar de vruchten van deze verzameling waren niet allemaal eetbaar.

In 1975, toen deze boomgaard niet productief meer was, stelde de Koninklijke Stichting hem ter beschikking van de Groendienst, op voorwaarde dat die hem omvormde tot openbare tuin. De restauratie van de tuinen dateert uit deze periode, samen met de aanleg van een doorgang onder de Acacialaan om een directe verbinding te maken met de Koloniale Tuin die het Sobieskipark in noordelijke richting verlengt.

De naam van het park en de aangrenzende laan is een eerbetoon aan de Poolse koning Jan III Sobieski, die in 1683 de Ottomannen dwong om het beleg van Wenen op te geven. Maar het park was ook lange tijd gekend onder de naam: 'Elisabethpark'. Die wordt niet langer gebruikt, om verwarring te vermijden met het Elisabethpark voor de basiliek van Koekelberg.

ALGEMENE BESCHRIJVING : EEN EIGENTIJD'S PARK DAT HERINNERT AAN DE OORSPRONKELIJKE FUNCTIE

Het Sobieskipark heeft een uitgesproken reliëf en het esthetische belang van de vormgeving geeft het park vandaag een plaats op de bewaarlijst van het Brusselse patrimonium.

Een bosgedeelte met hoogstammen vormt een scherm langs de twee belangrijke wegen die de tuin omsluiten. Een vijver van een dertigtal are – tegenwoordig bevolkt met zwemvogels – werd uitgegraven in het laagst gelegen deel. Oorspronkelijk was die er niet.

Midden in de tuin staan enkele hoogstammige appelaars en perelaars. Ze herinneren aan de oorspronkelijke boomgaard (twee van hen hebben er altijd gestaan) en liggen midden in een grote maaibeide waar de tuiniers met hun grasmaaiers paden en prieeltjes tekenen voor de wandelaars en mensen die in volle natuur even willen verpozen. Ze leiden naar het hoog gelegen deel van het park waar opgebonden fruitbomen groeien en een heel mooi rododendronperk staat. Tussen beide in staan banken op geleidelijk omhoog lopende terrassen in breuksteen. Er zijn ook grote bloembakken met doorlevende iris, agapanthus, rozelaar, sedum enz.

Deze zone strekt zich uit tot aan het einde van het park en vormt een contrast met het natuurlijke uitzicht van het centrale grasveld omdat het meer 'bewerkt' is en er meer als een aangelegde tuin uitziet.

Er is een wandelpad aangelegd rond de vijver en het centrale grasveld. Getrimde haagbeuken openen mooie vergezichten naar de terrassen van het domein. In het zijgedeelte van de tuin ligt een mooie speeltuin.

De Groene Wandeling die rond het Gewest loopt en het mogelijk maakt om in Brussel een aantal groene ruimten te voet of per fiets te verkennen, loopt door het Sobieskipark.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Rond de vijver leeft een kolonie nijlganzen. Die werden aanvankelijk in het Koninklijk Domein van Laken geplaatst, maar enkele jaren geleden waren er te veel. Ondertussen heeft de populatie uit zichzelf terug een leefbaar aantal bereikt. De maaibeide die eventuele roofdieren kan verbergen, stond hen niet aan, en ze zijn uit zichzelf teruggekeerd naar het Koninklijk Domein.

Een vos bouwde zijn nest in het Sobieskipark. Hij trekt ook naar de Koloniale Tuin en de Tuinen van de Bloemist.

Twee Oostenrijkse dennen (*Pinus nigra*), twee West-Amerikaanse balsempopulieren (*Populus trichocarpa*) en een valse acacia (*Robinia pseudoacacia*) zijn opgenomen in de Brusselse lijst met merkwaardige bomen. Maar het zijn niet de enige bomen die een ommetje waard zijn. Dat geldt ook voor enkele exotische bomen (een krulwilg, een sneeuwbalboom, een boomhazelaar, ...) en een aantal inheemse soorten (zoals een prachtige catalpa en een indrukwekkende treurwilg langs de vijver, zwarte elzen, een plataan, enz.). De appelaars en perelaars in het centrale grasveld en de opgebonden fruitbomen herinneren aan de oorsprong van de tuin.

HOE HET WORDT BEHEERD

Het Sobieskipark leeft en verandert met de tijd. De ingrepen van Leefmilieu Brussel – BIM hebben niet de bedoeling om de tuin in zijn oorspronkelijke staat terug te brengen, maar wel om hem op een eigentijdse manier aan te leggen, die toch herinneringen oproept aan de oorsprong van de tuin.

In 1997 werden de paden, de waterwegen en de bloemperken volledig opnieuw aangelegd. Toen kwamen er ook nieuwe opgebonden fruitbomen; de oorspronkelijke verhuisden naar de serres van de Tuinen van de Bloemist, een eindje verder.

Het centrale deel van het Sobieskipark krijgt een gedifferentieerd beheer. De weide met de fruitbomen wordt maar een of twee keer per jaar gemaaid en groeit zo uit tot een natuurlijke ruimte die contrasteert met de rest van het park, dat de tuiniers van Leefmilieu Brussel – BIM op een eerder klassieke manier beheren. Wegen, paden en prieeltjes worden met de grasmaaier afgebakend en bieden de bezoekers de kans rond te wandelen in een aangenaam decor van hoog gras.

De boomgaard werd in het begin van de jaren negentig opnieuw aangeplant, met respect voor de vroegere soorten. Sindsdien vervangen nieuwe exemplaren regelmatig kapotte bomen.

De bloemperken en bloembakken waarin vroeger rozen en bolgewassen bloeiden, zijn nu aangeplant met doorlevende soorten. Voor een optimale bloei, worden ze elke vijf jaar vervangen.

BIJZONDERE MONUMENTEN EN BEELDHOUWERKEN

BEELDHOUWERK

De Kiemen (2003)

De Luikse kunstenaar Jacqueline Hock won in 2003 de beeldhouwwedstrijd die Leefmilieu Brussel – BIM elk jaar organiseert. De twee stukken van het kunstwerk staan op het grasveld rechts van de vijver en dicht bij de ingang van het park. Ze maken een synthese van de concepten van graan, fruit en ei, zowel met de vorminterpretatie als met het effect van de gekozen materialen (lood en beton). De twee stukken zijn in de grond verankerd om de indruk te geven dat de kiemen op de grond liggen.

Het labyrint (2005)

Samuel Verbiee is een ingenieur die graag zijn verbeelding in vormen omzet, en dat op allerlei terreinen: tekeningen, schilderijen, beeldhouwwerken, steendrukkunst. Hij heeft vooral een voorliefde voor geometrische vormen. Omdat de ene passie naar de andere leidt, werkt hij ook graag met labyrinten. Bij de opening van de Tuinen van de Bloemist stelde hij aan Leefmilieu Brussel – BIM voor om een labyrint uit te tekenen voor het grasveld van het Sobieskipark. Hij zocht zijn inspiratie bij de wegen en prieeltjes in de maaiweide, maar ook in het labyrint van de Tuinen van de Bloemist. Zo kwam hij op het idee om een verbinding te leggen tussen deze twee landschapsfacetten. Zijn onderwerp? Het atomium. Het model staat vlakbij en hij vindt het terug in de paden van de maaiweide. Zijn werk is natuurlijk: de grasmaaiers – op verschillende hoogtes ingesteld – vormen het labyrint. Om het ook in de winter herkenbaar te maken als het gras weinig groeit, werden bloembollen geplant die de taak van het gras even overnemen.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

Ten noorden: de Koloniale Tuin, het Stuivenbergpark (niet toegankelijk voor het publiek), het park van Laken en het Ossegempark.

Ten oosten: de Tuinen van de Bloemist, de Sint-Annadreef en het Koninklijk Domein (alleen toegankelijk voor het publiek als de serres worden opengesteld voor bezoekers).

Ten westen: de Clementinasquare.

Ten zuidoosten: de 21-julisquare, het kerkhof van Laken en de Prins-Karelsquare.

Ten zuidwesten: de Prins-Leopoldsquare.

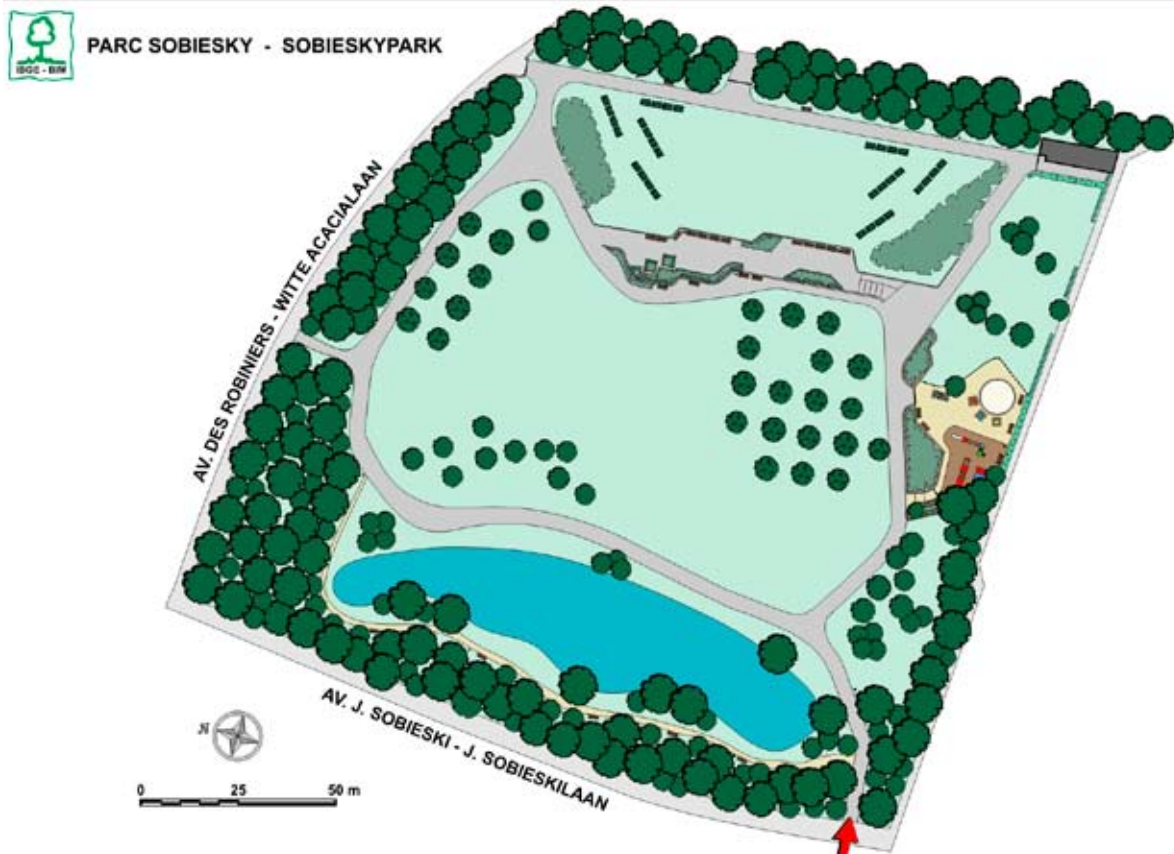
Oppervlakte: 3,08 hectare.

Typologie: vroegere boomgaard, sinds 1978 omgevormd tot wandelpark.

Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.

Klassering: het park staat op de bewaarlijst van het Brusselse patrimonium sinds 11 juni 1998.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

De openingsuren zijn dezelfde als die van de Tuinen van de Bloemist en de Koloniale tuin;

- van 1 oktober tot 31 maart van 8.15 tot 17 uur;
- van 1 tot 30 april van 8.15 tot 18 uur;
- van 1 mei tot 31 augustus van 8.15 tot 20 uur;
- van 1 tot 30 september van 8.15 tot 19 uur.

De parkwachters doen er regelmatig hun ronde tijdens de openingsuren.

INFORMATIE TER PLAATSE

Hebt u een vraag? Wilt u een probleem signaleren? Spreek dan een van de parkwachters aan.

In noodgevallen: Parkassistentie op 0497 599 99 87.

Leefmilieu Brussel – BIM: 02 775 75 75, info@leefmilieubrussel.be.

UITRUSTING

Speeltuin met zandbak en glijbaan, zitbanken, vuilnisbakken. Honden moeten altijd aan de leiband.

INGANGEN

Het Sobieskipark ligt tussen de Jan-Sobieskilaan en de Acacialaan in Laken en is omheind. De ingang ligt aan de Sobieskilaan, recht tegenover de Clementinasquare. Een voetgangerstunnel maakt de verbinding met de Koloniale Tuin die vlak achter de Acacialaan ligt. De ingang tot de tuinen van de Bloemist ligt achteraan in het Sobieskipark.

TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

Het uitgesproken hellend reliëf van het terrein (hellingen van ongeveer 10%) maakt dat het Sobieskipark niet is aanbevolen voor personen met beperkte mobiliteit.

OPENBAAR VERVOER

Metro: 1A (halte Stuivenberg)

Tussen 2007 en 2009 voert de MIVB een grote herstructurering door van haar netwerk om de mobiliteit in Brussel te verbeteren. Tijdens deze periode gebeuren er ingrijpende veranderingen aan de lijnen. Wij vragen u naar de website van de [MIVB](#) te surfen om te weten welke lijnen van het openbaar vervoer dit park aandoen.

Trein: station Bockstael.

MEER INFORMATIE

De brochure van Leefmilieu Brussel – BIM:

- Koninklijke parken en tuinen in Laken

Om te bestellen : 02 775 75 75 of met een mailtje naar info@leefmilieubrussel.be.

- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).
- Meer informatie over de [Groene Wandeling](#).

